

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 11.

V Celovcu 20. novembra 1875.

Leto VII.

Ljubezen najviše cene.

Učenosti vse in véde
Brez ljubezni ne veljajo,
Vsaka reč jim štrono zmede,
Sebe reve ne poznajo.

Kjer pa vednost zna ljubiti,
Tam je veda prave cene;
Ta studence zna odkriti,
Kjer teko vode medene.

Ta zna vbrati serca strune,
Da donijo zmir veselo;
Ta zabrani vse harpune
In Apola poltno strelo.

Ta ne meša nam možgane,
Ta nam terdi zdrave ude,
Daje sercu zdrave hrane,
Čisti, gladi čela grude.

Ta ne iše lastne sreče,
Blagor drugih pospešuje;
Razsvitljuje temne ječe,
Padle dviga, bose obuje.

Joče, vidi ko jokati
Brata, ve ga tolažiti,
Ga uči voljno prestati;
Rože v ternje zna poviti.

P.

Dobrotnici.

(Resnična dogodba; poslovenil Št. K.)

I.

Nenavadno merzlo je bilo poslednje dni meseca januarja 1841. Ulice mesta Antverpije so imele zimsko odejo, vse v belo oblečene; ali sneg ni padal v gostih mačkah, tudi ni razveseljeval očes, kakor tistikrat, kedar se snežinke ena za drugo poganjajo, kakor da bi hotle ena drugo preteči, temveč so zmerznjene se proti oknom zapertih hiš zaganjale in na nje bile, kakor sodra, in merzel sever je večidel mestjanov, ki so se na hišnem pragu kazali, nazaj v hišo gnal k gorki peči.

Vkljub hudemu mrazu, in da-si je bila še le deveta ura zjutraj, videlo se je vendar že veliko ljudi po ulicah. Bil je teržen dan. Mladina se je urno gibala, da se je en malo ugrela, drugi so roke k ustom devali, da so si je s svojo

sapo greli, delalci pa so na vso moč s svojimi rokami okoli sebe mahali, da jim niso oterpnele.

V tem trenutku hodi neka gospodična počasi po postranski ulici, in zdi se, da je tukajšne prebivalce dobro poznala, ker je zdaj v to, zdaj v uno hišo stopila in vselej z veselim obrazom zapustila. Imela je čez rame gorek plašč iz atlasa, klobuk iz baršuna na glavi varoval jo je pa hudega mraza, vendar pa je njeno zarudelo lice kazalo, da čuti zimski mraz. Okoli vratu je imela kožuhovino, svoje roke pa v lepem šticeljnu.

Ta mlada gospodična, kakor se zdi, dokaj bogata, stala je ravno na pragu neke hiše, kjer je hotla noter, ko zagleda od daleč eno svojih prijateljic priti. Postane tedaj pred durmi revne hiše tako, da se ji prijateljica približa; tu ji gre naproti smehlja se, in ji reče:

„Dober dan, Alvina, kako je kaj?“

„Dosti dobro; pa tebi?“

„Hvala Bogu! jaz sem zdrava in neizrečeno vesela.“

„Kako to? saj vreme se mi ne zdi kaj prijetno.“

„Za me pač, Alvina! pred eno uro sem šla iz doma, in sem že dvajset ubozih družin obiskala. Tu sem videla uboštvo, ljuba moja Alvina, tako uboštvo, da mora človeku serce počiti. Mraz, lakota, bolezen, in ne imeti gorke obleke, — oh, to je strašno! Oh, jaz se čutim srečno, da imam premoženje, in da zamorem pomagati ubogim, in to mi dela veliko veselje.“

„Ana! skoraj bi verjela, da se ti ljubi jokati, ker se solze v tvojih očeh lesketajo; — ne bodi vendar tako mehkočutna. Ubogi ljudje se ne morejo to zimo veliko potoževati; poglej le, koliko se jim razdeluje: oglje, kruh, krompir, vsega obilno. Včeraj sem tudi jaz za uboge podpisala petdeset frankov; in jaz ti rečem, da dam raje denar, da ga drugi ubogim delijo, kakor pa, da bi jaz sama v te umazane bajte hodila.“

„Alvina! ti ne poznaš pravih ubozih ljudi. Ne sodi po teh umazanih, kateri ne delajo družega, kakor da okoli hodijo in beračijo, ter svojo obleko nalašč omažejo in se v stergane cunje oblačijo, da ljudi prej k usmiljenju ganejo. Pojdi z menoj, jaz ti bom delalce pokazala, ki nimajo stergane obleke, ki imajo doma v hiši vse čedno, kateri se sramujejo beračiti, da-si so tako ubogi, da se Bogu usmili. Tu boš jim na obrazu poznala strašno lakoto, ki jo terpijo, — boš videla črni kruh v oterpnjenih rokah revnih otročičev, boš videla solze v maternih očeh, tiho žalost revnega očeta . . . Oh, če zagledaš tak kraj reve in nadloge, ali ne boš občutila nenavadne radosti, da utolažiš in razveseliš uboge siromake s tem, da jim en malo denarja v roke stisneš? — Tu bi videla, kako ti ubogi otročiči od veselja skakljajo in se ti okoli tebe radostni gibljejo; tu bi videla, kako uboga mati s sklenjenimi rokami Boga hvali in se ti nasmehuje, in oče veselja ginjen, tvojo nežno ročico s svojo žulasto roko zgrabi in jo s solzami hvaležnosti moči! — in ti, tega sem si gotova, da bi tudi solze veselja točila, in ne bi odtegnila svoje roke njegovim rokam, naj bodo še bolj terde in žulaste . . . Glej, Alvina! spomin na take prizore mi moje serce meči in gane.“

Med tem, ko je Ana vsa navdušena in z ginljivim glasom tako govorila, je nje prijateljica le molčala, in ni kar besedice čerhnila. Ginjena je bila, in in ko ji je Ana v oči pogledala, si je ravno belo ruto iz svojega šticeljna potegnula, da si je solze obrisala, ki so ji čez obraz doli silile.

„Ana!“ — jej reče — „jaz grem s teboj obiskavat uboge. Denarja imam seboj dovolj. Doprinašajve to jutro dela usmiljenja. Oh, kako srečno se štejem, da sem te danes dobila!“

Dobra Ana je svojo pritateljico z ginljivo srcem pogledala, in poznati jej je bilo v očeh, kako se veseli, da je eno dobrotnico zopet ubozim pridobila. Šla je tedaj z Alvino vred nekaj korakov dalej v hišo, kjer je vedela, da najde nesrečnih revežev.

Na hišo, pred katero je stala, ko je zagledala prijateljico priti, je popolnoma pozabila. Toda to jej lahko odpustimo, ker ni bila še nikoli notri, in je hotla le noter iti pogledat, ali ne stanujejo tudi ondi nji še neznane uboge družine.

II.

V eni stanici hiše, pred katero je stala dobrotljiva gospodična, je prebivala nesrečna družina. Štiri gole stene so bile neme in edine priče reve in nadloge, in žalostni prizor, ki stopi tu pred naše oči, zamore napolniti vsako serce z žalostjo, in z nekakim občutkom merzenja do človeške družine. V stanici je tako merzlo, kakor zunaj na ulici, in obleka prebivalcev te stanice je nekako vlažna; na ognjišču gori majhen ogenj, namesti derv se devajo na ogenj kosi starih razbitih stolov in miz, zublja je malo videti. Na posteljici sred stanice leži bolno dete, ki ne more imeti dosti več, kakor eno leto; njegov bledorumeni obrazček, njegovi medli ročici in globoko vpadeni očesci kažejo dovolj, da dobi ta nedolžna stvarica v kratkem mesto na mestnem pokopališču. Zraven ubozega deteta je sedela na velikem kamnu še mlada žena, in si je oči z rokami skrivala. Njena obleka je bila že stara, vendar pa ni kazala tiste reve, katero beračice očitno kažejo, da si več priberačijo; ona je bila čedna in snažna, in da-si že večkrat zakerpana, vendar je pričala, da skuša žena svoje uboštvo zakrivati.

Zdaj pa zdaj uboga žena zdihne in zastoka, in solze jej silijo skozi perste, s kterimi si obraz zakriva. Ali če se bolno dete količkaj gane, privzdigne vsa v strahu svojo glavo, gleda zdihovaje in s trepetom na njegovi upadeni lici, odene še bolj skerbno njegove oterpajene ude, pa se zopet obupaje in jokaje na kamen vsede in glavo pobesi. Vse je tiho v tem prebivališču nesreče in reve; nič se ne sliši, kakor sneg, ki bije na okna, in veter, ki tuli v dimniku.

Žena sedi, kakor da bi dremala, nekaj časa na kamnu; bolna punčika se ne gane, ne privzdiga svoje glavice, zdi se celó, da se več ne joče, ker se ne vidi več nobena solzica v njenem očesci. Vse je v stanici tako tiho, kakor v grobu, kjer mertvi ležijo, in ki se ne odpira več.

Na enkrat se da slišati slab glas z ognjišča: „Mama, jaz sem lačen!“

Te besede je izgovoril majhen deček, ki je imel kakih pet ali šest let, in ki je v kotu na ognjišči čepel, tako da ga ne bi bil lahko kdo zapazil; revež se je tresel, in je trepetal, kakor da bi ga merzlica tresla, in zobje so mu samega mraza klopotali.

Bodi si, da žena ni slišala njegove tožbe, bodi si, da jej je bilo nemogoče mu kaj podati; ona mu ne odgovori, ostane kjer je, in se ne gane. Tedaj je zopet vse tiho, kakor da ne bi bilo v hiši žive duše; ali deček je kmali zopet se dal slišati, in je glasneje rekel: „Mama! jaz sem lačen. Dajte mi saj en košček kruha!“

Tu vzdigne žena glavo, ker jej je šel mili glas dečkov kakor oster nož skozi materno serce. Temno se jej oko blišči, vidi se jej obup na obrazu. Solze se jej vlijejo, ter pravi: „Molči vendar, dete moje, za božjo voljo! Jaz sama lakote umiram, ubogi otrok, — ničesar več nimam v hiši.“

„Oh, mama! kako me boli trebuh . . . en sam košček kruha, veste?“

Deček je tako milo prosil, videlo se mu je na obrazu, kako zelo je lačen, tako da je mati naglo vstala, kakor da misli v svojem obupu kaj neslišanega storiti; ali ona gre, potegne s trepetajočo roko izpod posteljine odeje majhen hlebček kruha, ter gre k dečku.

„Na, Janezek“ — mu pravi — „še to sem prihranila, ker sem hotla tvoji ubogi sestrici ž njim močnik napraviti; pa mislim, da ga ne bo več potrebovala, uboga nedolžna stvarica . . .“

Dalej ne more govoriti, glas jej primanjkuje, žalost zmaguje nad njenim maternim srcem.

Ko vidi Janezek kruh, se mu zasvetijo oči, sline mu tečejo po njem; mišice se mu gibljejo po obrazu, skoči na noge, stegne obe roki, in zagradi kruh tako željno, kakor volk ovčico.

Željno in z nepopisljivim veseljem začne deček kruh jesti; ko ga pa nekaj čez polovico sne, na enkrat postoji, ogleduje ostanek željno, in hoče že zopet dalje jesti, vendar pa se premaga; ustane, gre počasi k materi, jo prime za roko, da jo prebudi iz dremote, da jej kruh nazaj, kar mu ga je ostalo, in pravi z milim glasom: „Na-te, mama! to sem prihranil za našo Miciko. Sicer sem še lačen, moj želodec tirja še hrane; ali, kedar pride tata domu, kaj ne, da dobim še? ali ni res, mama?“

Nesrečna žena objame z obema rokama dobrega dečka, in ga pritisne na svoje persi; pa kmali potem ga zopet pusti, in se uda zopet svoji poprejšnji otožnosti. Janezek gre počasi do bolne sestrice, jo poljubi na medlo ličice, in pravi: „Spančkaj le v miru, Micika moja!“ — Na to se poda nazaj na ognjišče, se vsede in čepi zopet tiho in mirno za ognjem.

To se je godilo notri v hiši ravno takrat, ko je stala dobrotljiva gospodična na pragu revne hiše, in je svojo prijateljico od daleč zagledala.

Še eno celo uro je nesrečna mati ondi v svoji otožnosti tako prebila. Tudi ona je bila lačna; tudi njeni želodec je tirjal hrane, žgeče bolečine je čutila po drobu . . . Pa ona je sedela pri umirajočem detetu; s strahom in grozo je čakala na strašno uro, kedar bo njeno dete poslednjikrat zdihnilo, in

ga bo videla umreti. — Ali zamore tu misliti na svojo lastno nadlogo? Nihakor! mati ostane vselej mati, srečna ali nesrečna, bogata ali uboga; ni ga globokejšega občutka, ni je večje ljubezni, kakor je ljubezen, ktera mater na otroka veže; in ta občutek, ta ljubezen je tem bolj živa in večja pri onih, kateri vedó, koliko skerbi, koliko stisk, koliko truda in prizadevanja so že prestali zavoljo svojih otrok. To vedo ubogi ljudje najbolje.

Ob desetih imata žena in deček na enkrat neko skrivno predčutje. Ona skoči s kamna, kjer je sedela, on pa z ognjišča na noge, in oba zaupijeta z enim glasom: „Aha, oče je tu, Janezek!“ — „Aha, mama, oče je tu!“

Vesel nasmeš se obema prikaže na obrazu. Slišala sta derdranje samokolnice pred vratmi, in sta hotla njemu naproti, ktereга sta težko pričakovala; ali predno sta do vrat prišla, je stopil mož v stanico. Med tem ko je sneg s sebe otresal, je prijel Janezek njegovo roko, in vlekel, kakor da bi ga bolj noter spraviti hotel. Mož je podal svojo drugo roko ženi, in jo je žalostno gledal. Na zadnje zdihne: „Terezija mi smo nesrečni! Jaz sem stal od rana jutra do zdaj s samokolnico na železnici, in nisem še nič si zaslužil! Kaj zdaj početi? Glej, žena, veruj mi ali ne: jaz bi bil raje mertev, kakor da živim!“

Da si niso mogle moževe besede dopovedati, kako strašne serčne bolečine terpi, vendar se da iz njih to nekako posneti. V svoji obupnosti pobesi glavo, upre oči v tla, pesti stiska, in se vede tako, da se je lahko spoznalo, kako mu v sercu kuha in vre.

Žena, pozabivši svojo lastno revo, ker vidi, kaj mož terpi, ga objame okoli vratú, in mu stokaje govori: „Oh, pomiri se, in molči, saj ne bo zmerom tako, in pa ti nisi kriv te naše nesreče!“

„Oče, oče!“ zavpije tu mali deček, „jaz sem lačen, ali mi daste kruha?“

Te besede nedolžnega otroka so moža vsega presunile; tresel se je na vseh udih, kot zblojen gleda javkajočega dečka, in upre va-nj svoje oči za nekaj minut tako nenavadno, da se Janezek prestraši, in jo jokaje nazaj na ognjišče pobriše, ter s solzami v očeh očetu govori: „Oh oče, saj bom molčal.“

Mož gre, ves žalosti prevzet, do postelje, gleda še bolj žalosten umirajoče dete, ktero je še enkrat pred smertjo svoji očesci odperlo in očeta pogledalo.

„Terezija!“ tako spregovori; „glej, jaz ne morem več tega prenašati. Zadolosti je že; enkrat se mora zgoditi!“

„Za božjo voljo! kaj pa je? kaj misliš storiti?“

Mož je koj spoznal, kak strah je svoji dobri ženi s svojimi besedami storil; zato se hitro umiri, jo prime za roko, in otožno reče: „Terezija, ti veš, da od kar sva se vzela, sem vselej delal in se trudil; ni bilo dneva, da ne bi bil z delom si prislužil, da sem tebe in otroka preživil. Ali imam po deseterih letih težkega dela iti beračit? Ali pojdem od hiše do hiše, da si potrebnega kruha naberačim, ki sem vaju služiti si ga v potu svojega obličja? Terezija! tega ne storim, tega ne morem storiti, in naj bi mi vsi imeli lakote in reve poginiti. Glej, rudečica me oblije od same sramote, če na to le pomislím. Beračiti? Naka! še nam ostaja nekaj, kar nam utegne potrebnega živeža za nekaj dni dati. Težko mi dé, ljuba moja! ali sila kola lomi; samo-

kolnico prodam. Morebiti dobim kaj dela med tem, ko nam ta denar kakor si bodi pomore, in potem bomo lahko vsaki dan od zaslužka kaj malega prihranili, da si kupim novo samokolnico. Počakaj tedaj še kake pol ure, in potem prinesem vam vsem, da bote imeli kaj jesti.“

Samokolnica je bilo edino orodje, s katerim si je naš verli delalec svoj kruh služil; tedaj ni čuda, da mu je tako težko delo, da jo mora prodati. Žena je bila tega tudi dokaj žalostna; ali njeno materino serce ni moglo gledati svoja otroka lakote umirati, zato ni bila nasproti, da jo proda, temveč mu je rekla: „Da, pojdi le, in prodaj samokolnico, saj vidiš, da je Janezek strašno lačen; tudi jaz kmalu več ne morem na nogah stati; in pa to nedolžno dete tukaj, ki mi umira . . . oh, boljše bi bilo za-te, da bi bilo že zdaj med angeljčki v nebesih!“

Tu se jej zopet solze vlijejo. Mož se strese, kot obupan plane iz hiše, in koj potem se sliši ropot samokolnice, s katero je mož hitro iz doma jo potegnil.

(Konec prihodnjič.)

Ajduk Veljko Petrović.

Od 1807—1813. l. po Kr.

(Po dr. N. Krstić-u posnel Fr. Jaroslav.)

Kedar se govori o junacih, kateri so slavni in brezsmertni postali zbog svoje hrabrosti in junaške smerti v vojskah za narod in domovino, mora se spominjati odlični junak ajduk Veljko Petrović, kateremu je radost bila z mečem v roki napadati Turke ter tako polagoma osvobodjavati Serbe njihovega robstva.

Ako se sploh s kakimi dobrimi svojstvi odlikujejo Serbi, gotovo se odlikujejo s svojim junaštvom. Pa je ni bilo vojske na balkanskem polotoku, v katerej ne bi bili Serbi, in to jako odlični junaki. Najnovejše vojske: serbski ustanek na Turke pod Črnim Jurijem in Milošem Obrenovićem, pa vojska 1848—1849. l., dale so najjasnejše dokaze serbske hrabrosti. Vsak pot je bilo med Serbi hrabrih vojniki, kateri so radostno prepevaje hiteli v boj, vsak pot je bilo med njimi junakov, preslavljanjih zbog njihovih viteških del. V versti najslavnejših serbskih junakov stare in nove serbske povestnice odlično mesto zavzema hrabri ajduk Veljko, a med vsemi njegovimi deli osobit spomin zasluži bramba Negotina, in njegova junaška smert 1813. l.

Ajduk Veljko se je narodil od verlo neznaatne rodovine v okrožju černo-reškem. S početka serbske ustaje bil je Veljko v četi Stanoje Glavaša, a pozneje bil je pandur pri Vojvodu Veličeviću. Ko so Serbi po dvaletnem hrabrem vojevanju velik del Srbije Turkov očistili (1806. l.), ajduk Veljko izprosi od serbske skupščine dovoljenje, da more iti v svoj rojstni kraj, da ga očisti Turkov, in nič drugega ni zahteval, kakor eno zastavo. Skupščina pristane na Veljkov predlog, dá mu zastavo, in malo smodnika in svinca, al

čisto nič novcev in nobenega moža. Veljko mahoma nabere okoli 100 mož, in hití v černoreško naijo. Na potu svojem dojde v selo Podgorico, v katerem je stanoval nek bogat beg Turčin. Veljko iznenada udari na Podgorico. Beg se zapre v kule s svojimi ljudmi, ali ajduk Veljko obkoli kulo, zapali in prisili bega, da se mu udá. Brez škode je Veljko izpustil vse Turke, ter spremil jih, kamor so želeli, in bil je zadovoljen z novci, konji, obleko in orožjem, ki ga je v kuli našel. Konje, obleko in orožje podeli svojim boljším tovarišem, katere imenuje bimbaše, buljukbaše in zastavonosce; 800 zlatov obderži za-se, en del pošlje v narodno blagajnico, en del pa razdeli svojim pristašem. Sam sebe proglasi vojvodom, in na berzo zavlada vso černoreško naijo. Turki čuvši kaj Veljko po naiji dela, uplašé se, zapusté Serbijo in preko Timoka bežé v Bolgarsko, pustivši Veljku, da gospodari z osvojenim predelom. Veljko je na ta način raztegnil mejo Serbiji do Timoka, in postavil tako podlago, na katerej so Serbi pozneje ta predel sebi lastili.

Na spomlad 1808. zberó Turki v Bolgarskej znatno silo proti Veljku, ki je imel samo nekoliko stotin mož. Veljko čuvši, da Turki nad njega gredo z veliko vojsko, sklene iznenada napasti in potolči jih. V oči onega dneva, ko so Turki po poslednjem maršu počivali, da drugi dan odpočiti Veljko napadejo in da ga pobijejo, vzdigne se on s svojimi ljudmi na Turke, in se ponoči prikrade v turški stan. Na Veljkovo zapoved vojaki v turškem jeziku vpijejo: „Bežimo, Veljko nas pobije!“ Turki prestrašeni in še vsi zaspani začnó se klati sami med seboj, in bežati proti Timoku, in preko Timoka v Bolgarsko. Veljko je tako razbil Turke, mnoge je potolkel, in odvezel vso zalogo.

Serbski narod je z radostjo pozdravil svojega novega junaka, in v njem je dobil novo upanje, Turki pa so v Veljku dobili novega strašnega neprijatelja, ki je neprenehoma vznemiroval jih. Černi Jurij je dobil v Veljku novega tovariša, ki mu je pomagal doseči veliko sverho, osvoboditi serbski narod turškega robstva. Černi Jurij in skupščina so priznali in proglasili ajduk Veljko za serbskega vojvoda. To so bila prva dela slavnega mladega junaka, to so bili pričetki ajduk Veljkovega delovanja, s katerim se je pozneje v narodu preslavil.

Od te dobe je bil Veljko vpotrebljevan v raznih in verlo važnih prilikah. Njegovo junaštvo so spoštovali vsi Serbi, vojaki ravno tako kakor vojvodi; Veljku so zaupali čuvanje iztočne meje turškega napadanja, in Veljko je tako znal odgovarjati temu zaupanju, da Turki niso mogli prodreti ondi, kjer je on stal. Od Negotina do Niša letel je Veljko kot sokol, in povsodi je vznemiroval in pobijal Turke. Nek pot je 20.000 Turkov udarilo na njega, in on se je s 5000 Serbov ne samo ubranil Turkov, nego je tudi pobil jih. Boji kod Banje, na Moravi, na Krajini, kod Loznice, Gurgusovca itd. bili so priče prevelikega Veljkovega junaštva in hrabrosti; v vseh teh bojih je on jasno pokazival, da je rojen za izverstnega vojvoda, in da zna zmagovati.

Posledujo junaško delo hrabrega ajduk Veljka je bila vitežka bramba Negotina. 1813. l. je bilo zelo nesrečno za serbski narod. Do tega leta so se Serbi hrabro borili proti Turkom, in podpirani s četami ruskih vojakov

premagovali so svoje neprijatelje. Polazek silnega Napoleona v Rusko 1812. l. primoral je cara Aleksandra, da prestane vojskovati se s Turki, in da sklene ž njimi mir. Turki, sedaj brez strahu ruskega, začno se pripravljati, da s svojo zbrano vojsko udarijo na Srbijo, in da jo podveržejo sultanovej oblasti. Serbi so se dogovorili v narodnej skupščini, da se ne udajo brez boja Turkom, zato se začno pripravljati na veliko vojsko s Turki. Ali na žalost je nesloga že na široko zavladata bila v Srbiji. Neki vojvodi so zavidali Černemu Juriju najvišo oblast v deželi, hoteli so biti njemu ravni, in so se dogovarjali, da ga veržejo. Černi Jurij sam pa je preveč zaupal ljudem, tudi takim, kateri niso zaslužili njegovega zaupanja, in tako se je širil razdor med serbskimi vojvodi in med njim. Se vé, da se je ta nesloga nekoliko dušila v očígled nevarnosti, ali niso bili vsi vojvodi tako velikodušni, kakor Černi Jurij. Leta 1813. je bila nesloga med vojvodi vzrok velike narodne propasti.

Kedar so se Turki začeli približevati serbskim mejam, bramba Krajine bila je izročena tudi ta pot kot vselej hrabremu ajduk Veljku. On ni imel pri sebi več kot 3000 vojakov, in s to šako ljudi sklenil je upreti se deset potov silnejšemu neprijatelju. Leta 1813. vzdigne se od Vidina turška vojska, v katerej je bilo 30.000 vojakov. Veljko s šako svojih vojakov vstopi se tej sili na pot in spusti se s Turki v nejednaki boj. Serbi se niso umaknili, da-si je turška sila veliko večja bila. Naposled sprevidi Veljko, da ga hočejo Turki zajeti. Mahoma zapusti svoje dobro mesto, in s svojo vojsko odide v Negotin, in tu se zapre, češ, da se brani Turkom, dokler pride pomoč od kateregakoli serbskega vojvoda, Turki pa so hiteli za njim, in mahoma obkolili ga.

Sedaj se je okolo Negotina začel boj med Veljkom in turško silo, boj, kateri je hrabrost Veljkovo ovekovečil. Čim ga Turki obkolé, mahoma izide izza obkopov, udari na Turke, in mnoge pobije. Turki so streljali na Negotin s svojimi mnogimi velikimi topovi. Vsaki dan je bil priča nove hrabrosti Veljkove, in njegovih junakov. Veljku je bilo milo, kedar je Turke z naskokom napadal, vesel je bil, kedar se je mogel ž njimi bítí. Z neprestanim nadlegovanjem Veljko Turke tako oslabi, da so morali iskati pomoči, katero so tudi dobili od treh strani: od vlaškega kneza, od adakalskega paše, in od vélikega vezira. Veljko je v teh bojih zgubil mnogo mož, in zato je prosil narodno skupščino za municijo in ljudi. Neka tajna slutnja obvezela ga je bila že takrat, in je zato pisal skupščini, „da jo hoče vprašati, kako se derži carstvo, to je, kako gré narod vladati, samo ako Bog dá, in ako ostane živ.“ Černi Jurij je poslal Veljku municije, ali pozneje, Veljkovega človeka pa, ki je prosil ljudi, napotil je na Mladena Milovanovića, ki je na Moravi stal z nekoliko serbske vojske. Nikdo ni resno poskerbel za to, da se Veljku pomoč pošlje, vsi so menili, da Turki ne morejo vzeti Negotina, dokler ga brani Veljko. Mogoče, da bi bil Veljko se obdržal, ko bi imel vsaj dovolj municije, ali drugače je bilo sklenjeno v previdnosti božjej. Veljku se je približala zadnja ura, ni mu bilo prisojeno videti svoj narod v osvobodjenju, ali prihranjeno mu je gledati, kako Turki osvajajo Srbijo, in ugnjetavajo jadni narod.

Mladen z meržnje do Veljka ni hitel, da pošlje Negotinu na pomoč vojske. „Naj si sam pomaga Veljko, njemu se prepevajo pesni, a ne meni, naj se derži, če je junak!“ Peklena zloba ni mogla gledati junaških Veljkovih del, in poslušati hvale, katero je Veljko pravično zaslužil. S hudobije ne pošlje Mladen Veljku pomoči, nego ga pusti, da v Negotinu pade. Veljko se je še vedno branil s pomnoženo hrabrostjo. Ko mu zmanjka krogel za topove, nabijal jih je najprej z drobci železa in s kamnjem, vse, kar je v Negotinu našel, pretopil je v topovske krogle. Še je pričakoval pomoči in rešenja. Nikdo njegovih vojakov za živo glavo ni smel pokazati, da se plaši, vsaki je moral biti dobre volje. Ajduk Veljko sam je več potov se šalil z vojaki, ter tako odganjal strah. Neprestano je lazil po šancah, izdajal naredbe in hrabil svoje vojake, in vsi, kedar so ugledali Veljko, zadobivali so novo silo, novo hrabrost, ki je bila že začela padati. Nek pot, ko je Veljko lazil po gradbah, in izdajal potrebne uredbe, ter serčil svoje ljudi, ugleda ga turški topničar, nastavi svoj top na Veljko, in zapali ga. Nesrečna krogla preseka Veljko čez sredo, in poslednja beseda, katero je umirajoči junak izrekel, bila je: „Derži!“ S tem je hotel opomniti svoje brate, da se ne udajo, nego da se hrabro derže. Po dolgej obseji, in hrabrej in junaškej brambi poginil je junak ajduk Veljko meseca julija 1813. l., poginil je slavno, poginil za dobro svojega naroda, za brambo svoje domovine, in zapustil po sebi večno ime v svojem narodu. Ajduk Veljko je v vseh bojih pokazal toliko hrabrosti in vojaške izvedenosti, da se dostojno more verstiti največim junakom starega in novega veka, in to tim bolje, ker je bil prostega rodú, in nenaobražen, ker ni znal niti čitati niti pisati.

Ajduk Veljkova smert je bil nezmotljiv znak, da bode Negotin pal. Serbi, pod upravo Veljkovega brata Milutina, držali so se samo pet dni, in potem so prepustili Negotin Turkom. Z Negotinom so Turki zavzeli vso krajino, in kmalo potem tudi ves predel Srbije od Niša in Timoka do reke Morave. Smert ajduk Veljkova je bila prva znatna nesreča za Serbe v 1813. l., katera se je zveršila s končno propastjo serbskega naroda, in z novim vpognenjem Srbije v turški jarem.

Kosovo.

(Po serbski Milovan Pavić-ovi.)

Oj Kosovo, kervno polje,
Kjer je carstvo serbsko palo!
Polno kervi od pokolje —
Dosti Serbstvu zla si dalo!
Vsaki prahek zemlje tvoje
Od kervi ima še znakov,
Ker si v hladno krilo svoje
Mnogo zrušilo junakov.
Vgasne žitje Lazarovo,
Pade silni car, vojvoda;
Pade carstvo Dušanovo,
Carstvo serbskega naroda.

Rod na tebi izdajica —
Brankovič Vuk, v vek prokleti! —
Je prodala — lukavica! —
Svit mu nikdar naj ne sveti!
Srbija če zopet biti,
Kot je nekdaj slavna bila —
Kajti isti Bog jo štiti
I junaška, hrabra sila.
A ti nikdar nečeš cvesti
Dok osvete ne izveršiš —
Dok ne prideš do te česti:
Da verige sužnje skeršiš.

Zajetje v Čerkesih.

Kavkašk obraz.

(Popisal Lav. G. Podgoričan.)

(Konec.)

Grozno so zarožljale verige, ki je Hamurzinov brat spustil jih na tla, ko je bil pripel mi jih okrog vratu. Odšel je in zaperl duri. Mene se je mraz lotil, moj tovariš je jokal in molil; tudi jaz sem se zamikal v Boga — in poprejšnji mir je sprijaznil se z mojo dušo. Poprosil sem še tovariša, da bi pozdravil moje tovariše, če se utegne popreje sniti z njimi. Temno je bilo in povsodi mertvaški tiho. Vsled utrujenosti sem zaspal, a mučече prikazni so me plašile, da sem se prebudil. Čelo mi je gorelo, ustna sem imel suha, jezik je lepel na nebi, mraz me je tresel. Zrak je bil v najinej koči vlažen, noč pa je bila zelo hladna. Rad bi se bil zavil v plašč: zberal sem ga, a v tem zatipljem — nekov ključ! — ključ najinih verig! Jaz sem se tresel, nisem veroval ni sam sebi, misli so se mi bile zmele, nisem bil več v svesti si.

„Ljubi tovariš! prijatelj! brate! oteta sva, tù-le je ključ! Tiho, ni žugniti ne smeš!“ To je bilo vse, kar sem mogel spregovoriti prijatelju. Menil je, da sem zmóčen. Ali ko sem brezi verig stal pred njim, polastila se je nesrečnega nesvest. Razklenil sem mu verige in pomočil sem ga z ostalo vodo, da se je predramil. Kukavno bivališče, kakoršna so vsaj bivališča kočujočih Čerkesov, podkopala sva pod durimi — in ob uri sva že svobodna bila — in pod milim nebom. Kako vzvišen čut je navdušil naju! Jaz sem poljubljal zemljo, jokal sem vsled same radosti, ves svet bi bil pritisnil na svoje serce. To nenadno osvobodjenje iz zajetja je naju oba prevzelo tako, da sva jedva stopala; ali skrivnostna, usmiljena roka, pa previdnost, ki je vodila jo, krepčala je oba. Znal sem, kako derzoviti so Čečenci, da so novcev lačni, kakor je volk lačen ovce, zato sem sklenil, da uberem pot k najbližemu „aulu“ in da jih sam sebi na oetje podkupim s poštenimi novci. Nisem dvomil, ali bodo besili za nama, ali ne, za tega delj sem hitel, da bi berže prišel v gosto lesovje ali globoko otlinje, zato da bi se vsaj na nekoliko časa skrtil. Ali o svitu so najine stopinje po travi bile jako znatne, ločila sva se prijatelj in jaz, pa pogovorila, da se dalje v lesi zopet snideva. Šel sem torej sam naprej, a moči so me zapuščale; vstavim se in ozrem nazaj, toda prijatelja nisem več videl: skrtil se je bil v germovje. Moje stopinje so se dobro poznale. Ojačim se in hitim dalje po suhem berstji mimo germovja, a naposled po kamenji črez potok odidem tako varno, da nikakoršnega znamenja ni bilo za menoj. Ali da-si sem bil serčan, vendar sem do cela opešal: moji obtolčeni odrapani bosu nogi ste jedva premikali se dalje, tresel sem se vsled samega mraza; da bi laže bežal, popustil sem plašč v ječi, le v košulji in v sviticah, — da, celó brezi čapke sem pobegnil. Po vsakem koraku sem bil slabotnejši, a jedva sem se že premikal dalje, kar zaslišim strašno vpitje. Kričali so Čer-

kesi, upile so njih žene, vreščali so njih otroci, psi pa so prikladali in ščeketali, — psi, katere so bili spustili v les, zato da bi naju osledili. Čerkesi svoje pse rabijo za to, da jim zasledujejo sovražnika, pa da „aule“ varujejo nenadnih napadov. Po nekaterih terdnjavah med gorami tudi mi imamo te verne tovariše in sleduhe, katere po noči izpuščamo iz terdnjav, ti zvesti stražniki pa begajo okrog njih in s svojim lajanjem oznanujejo, da se vrag bliža.

Zbog radostnega krika, ki je nenadoma bil razlegnil se po lesi, menil sem, da je sovražnik prišel mi na sled, in vsako minuto sem Čerkese slišal, da bliže mene kričé. Nozi ste se mi spodtikali vsled same utrujenosti in vsled strahu, da utegnem zopet krutemu vragu priti v pesti. Zgrudim se k nekemu opaljenemu deblu, tu sem hotel čakati svoje osode; preverjen sem bil, da sem sam na svoje oetje učinil vse, kar sem mogel, in tješil sem se, da nebesa to zahtevajo. Ne daleč od svojega prostora zagledam nekovi izpodrobljeni drevesi, zlezem med-nji in ležem na zemljo tako, da me nihče ni zagledal lahko. Vse, kar sem počenjal, — vse je bilo le nekako slučajno, na oetje nisem več ni mislil. Zdajci je mojih preganjalcev huda jata prebrodila potok in na vse strani razkropila se po lesi. Trudne Čerkeske so posedle na izpodrebljeni drevesi, okrog so begali in lajali psi, ali vendar se nobeden ni približal mojemu zatrepu, kjer so Čerkeske počivale in goreče razgovarjale se. Minolo je bilo četert ure. Odhajale so ženske dalje; ali ena je ostala na mesti s sinkom vred, ki je suho berstje metal na razberskan ogenj; često se je približal debloma, med katerima sem ležal, a ko je kos skorije hotel odčehniti; zmaknila se mu je čapka meni na oči. Segne po njo in zagleda me . . . Oplašen vskrikne: „Kapitan, kapitan!“ Tako so mi rekali v „aulu.“ Čerkeska nemudoma pobegne — in na vse gerlo je kričala: „Kapitan! kapitan!“ —

Obupnost me je zopet ojačila; zapustim svoje ležišče in pot, po katerem sem prišel, skrijem se v goščavo, bežim dalje, naposled pa se zavalim v jamo, katero je skrivalo gosto germovje. Do cela onemogel obležim v tej jami. V tem Čerkesi pridiivajo k mojemu poprejšnjemu zavetju, a ker me niso našli, hémeli so naprej, kajti menili so, da sem pobegnil nazaj. Jaz sem že popreje znal to, da se vernejo. Ker so bili vsi razpaljeni, zabili so, kar je njih navada, po sledu stikati za menoj. Ostal sem torej zadaj. Zopet sem svobodno dihal in tiho hvalil Vsemogočnega za oetje, na katero ni mislil nisem več. Poležim v jami, dokler sem slišal upijoče Čerkese, potlej pa vstanem, odidem na levo stran po ravni, za katero je bil gost les, in pride mi na um, da na drugej strani lesa utegne biti kakova čečenska vas, torej sklenem tija iti. Do večera sem se mudil v lesi, o mraci pa sem šel v „aul“, ki je bil dve versti daleč od mene. Moja utrujenost je dospela najvišjo stopnjo: telesna in duševna onemoglost, rane na nogah, huda lakota, pa zima — vse to me je oslabilo tako, da sem blezu dve sto karakov pred „aulom“ do cela opešal, nenehoma padal in po vseh štirih moral kolehati v vas. Ali v katero kočó bi se bil upal prikrasti se? — Kakor se mi nameri: ali se otmem, ali pa poginem. Znal sem: če pridem med goste kakega kočarja, da bodem novič Hamurzinovega brata zajetnik, zató ker bi ti ljudjé kočarju ne dali, da bi me skrili preganjalcem.

Vedel sem, da moram najti gospodarja, kateri ima dospеле sinove ali pa moške sorodnike; le njim bi smel zaupati se, dokler z obljubljenimi novci ne pridem iz terdnjave nazaj. Nekoliko bivališč je čepelo pred menoj, eno je bilo novo in vablivo; stopim pod streho. Stoperv prišel sem bil čez prag v temno vežo, že sem zagledal tam na strani nekoliko Čerkesov, ki so sedeli pri ognju in kurili, zagorele obraze je svitlil jim rudeč plamen — in zdelo se mi je, da se o orožji razgovarjajo. Okrog te živo zgovorne gruče je bilo vse temotno. Vsled samega strahu se jim nisem približal. Ta trenotek se odpró duri na desno, a precej visok, že ostarel Čerkes je stal pred menoj. Premeril me je berž od verha do tal, ko hitro pa sem bil priklónil se mu, takoj je znal, kakove so moje okolnosti. Prijel me je za roko, peljal me je skrivoma v čumnato, iz katere je bil prišel, in v čumnati sem mu z znamenji in besedami razodel svoje želje. Starec, gospodar hiši, uslišal me je: kakor navadno Čerkes, izgovoril si je čapko srebra. Jaz sem mu berž obljubil to, a odločeno je bilo. Takoj sem se moral skriti v nekov kot. Neka Čerkeska je umela moje razmerje, smilil sem se jej, prinesla mi je kos nedopečenega kruha: pšenično moko — zameseno z vodo. Ali da-si je huda lakota nadlegovala me, vendar nisem mogel povžiti le-te jestvine. Ob uri mi je prinesla prav tisti kruh, ali do cela pečen. O tej priliki sem se preveril, da krasnih a nam zeló sovražnih Čerkesek serca niso zaklenjena. V ognjenem oku te duše, katera mi je ljubeznjivo pomogla, pokazala se je očito — usmiljenost z menoj, ki sem menda v pričo nje umiral in le zdaj pa zdaj vzdihnil, ter pričal, da berž ko berž izdihnem svojo dušo. Blagoslovljal sem svojo osodo, katera je, da-si je bila kruta, vendar-le ozirala se v bodočnost in hitela naproti boljším dnevom.

Mirni počitek v toplem koti in sen, ki mi je kazal radostne domače obraze, — to oboje me je oživilo. Zjutraj sem bil srečen tako, da svoje sreče ni umeti nisem mogel do cela. O svojih radostnih mislih bi bil skoro zopet zablodil novej nesreči v žrelo. Vprašali so me, kdo sem, ali sem prostak ali čestnik. Zbog samega strahu, da bi ne terjali preveliko novcev od mene, če resnico povem, — vsled samega strahu sem jim dejal, da sem prostak; ali niso mi hoteli verovati, in po razgovoru dveh Čerkesevih sinov sem spoznal, da eden nju je k svojemu in mojemu znanu — k Iki! — odšel, zato da bi ga pripeljal, da me on povpraša, kdo sem, ker, kar so terdili, pozna vse Ruse. Novo nesrečo sem videl pred seboj, a slutil sem, da Ika se oglasi kar meni in moja poguba je neogibna. Serčilo me je le še to, da bi zopet pobegnul. Pa stražili so me tako varno, da ni dvakrat nisem mogel nikamor stopiti, da mi ne bi bili za petami. Beg je tedaj bil nemogoč. Sreča pa, da je Čerkesev sin na poti premislil se, da bi utegnolo biti nevarno; če kdo zvé, da sem jaz pod njih streho, izplaval bi po vodi dober plen. Ko je bil prišel nazaj, dejal je, da Ike ni doma. Umel sem lisijaškega Čerkesa in upokojil se, a svojega stanu nisem izdal. V tem mi Čerkes ukaže, naj pišem v terdnjavo, in dal mi je kos popirja, namesti „ingousta“ in peresa pa ogelj. S tem listom sta sina odšla na pot, a jaz sem ostal v očinej stražnji. Drugega dne se verne eden nju, pustil je brata za poroka v terdnjavi in prinesel polovico

odkupnine. Zvečer tistega dné sem že bil med svojimi Stoperv dolgo pozneje sem zvedel, da so mojega tovariša o begu bili zalotili Čerkesi, po nekolikem časi pa da so ga domačinje bili odkupili, ter je vernil se v svojo domovino.“

Poročnik B . . . n je dogovoril. Še sem bil zamaknjen v misli, a naglo se ozrem okrog sebe in zagledam, da smo že na bregu reke Kubana in da le ozek most črez deročo reko deli nas od Ruske. Kar gorelo mi je serce vsled same radosti, ker sem prihajal v domovino; ločila sva se jaz in poročnik, a Bog zna, ali se bodeva še kedaj videla ali ne.

Kratko pa dobro.

(Spisal J. Rup.)

Klobučar Jonatan Thompson je služil nekaj časa za tiskarskega pomočnika v amerikanskem mestu Boston. Pristudilo se mu je, za čerkami postajati, zato se je prijel zopet svojega prejšnjega rokodelstva, ki mu je boljše šlo od rok. Po kratkem času si napravi lastno prodajalnico. Imel je klobukov na izberanje, visokih in nizkih, svetlih in temnih, nove in najnovejše noše. Trebalo je le gerba pred hišo, in na njem primernega priporočila.

Jonatan to reč dobro premisli, potem namala za gerb ličen klobuk, pod njim pristavi: „Klobučar Jonatan Thompson tukaj dela in prodaja klobuke, posebno izverstne in terdne, prav dober kup, pa samo za gotov denar.“ Naš Thompson se nič ne prenaqli, zato pokliče še nekatere svoje prijatelje, da ogledajo gerb, preden ga obesi pred hišo. Prosil je tudi pričujoče, da naj mu o tej stvari prav odkritoserčno razložijo svoje misli in opazke.

Ko dobro ogledajo gerb in napis, pravi prvi prijatelj: Tukaj je ena beseda nepotrebna. Izraz „J. T. dela klobuke“ je napačen, ker vsak človek vé, da jih več kot enega izgotoviti znaš. Če pa to posebno poveš, se bodo tebi smejali.

Drugi prijatelj mu reče: Ako dobro premislim, tudi besede „in prodaja“ ni treba. Znano je dosti že, da klobukov v dar ne podajaš, zato opusti to nepotrebno besedo.

Tretji pa meni, da ni kaj spodobno, če lastnik sam svojo robo hvali kot „posebno izverstno in terdno.“ Na tako pohvalo nikdo ne gre, ker vsak klobuk sam ogleda in pomeri. Zatoraj naj se ta pohvala izpusti.

Še nekaj naj odpade, omeni četerti prijatelj. Opominj, da so klobuci „prav dober kup,“ obuja sum, da delo ni posebno dobro, ali da klobučina ni kaj terdna. Saj sicer ni mogoče dober kup dajati ali prav cenó prodajati. Tak pristanek štacuni tvoji le škoduje.

Zdaj še peti prijatelj nekaj opazi in reče: „Pa samo za gotov denar“ postavljati ni dobro, ker se to razume že samo o sebi. Kupec pride, da kupi,

ne pa, da bi robo po tatinsko odnesel. Kdor pa kupi, ta denar pošteno odšteje, in kdor prodaja, ta denar pošteno dobi. Tako se baranta.

Na zadnje pristopi slavni Franklin, ki je iznašel strelovod, in pravi: Še eno se lahko odpravi. Beseda „klobučar“ naj se izpusti, ali naj se izbriše namalani klobuk. Obeh ni treba. Klobuk že sam to naznanja, česar je treba. Podoba je v obče boljša od besede, zato naj gerb na licu kaže klobuk, pod njim pa napis: „Jonathan Thompson.“ To je zadosti, ker je kratko pa dobro. Temu ni treba veliko besedi, kar kratko lahko poveš.

Družba sv. Mohora.

Po sklepu družbinega odbora je v spodbujbo in podporo domačih pisateljev tudi za prihodnje leto razpisanih več daril za izvirne povesti in druge podučne spise. Dne 1. novembra je razpisu potekel obrok; odboru so došli sledeči rokopisi: 1. „Prostomavtar.“ 2. „Najlepše maščevanje.“ 3. „Čuden boj z medvedom.“ 4. „Dobri pastir in najdena ovčica.“ 5. „Zbirka krajših pesem.“ 6. „Benjamin Franklin.“ 7. „Šuma in zdravje naroda.“ 8. „Žveplenke.“ 9. „Svojstva dobre domačice.“ 10. „O jeziku.“ 11. „Irci“ in 12. „Pravne drobtince.“ Rokopisi so izročeni presojevalnemu odseku, kateri bode proti koncu meseca januarja odboru o razsodbi poročal.

Dogovori o izdavanji: „Slov. Goffine-ta“, „Občnega zemljepisa“ in „Domačega pisarja“ so končani; odboru se je posrečilo za priredbo teh knjig pridobiti jako pripravnih in zmožnih pisateljev, o katerih smo si v svesti, da bodo prevzeto nalogo po namenu družbe vsestransko izvrstno rešili. „Goffine“ prireduje in popravlja prečastiti gospod Lambert Ferčnik, dekan v Žabnicah; leta 1877 bode „Življenje Kristusovo“ doveršeno in takoj bode prišlo Goffinetovo razlaganje cerkvenega leta na versto. Seveda ne bode mogoče, obširne knjige vse na enkrat spraviti na svitlo, izhajala bode v snopičih.

Sestavo „občnega zemljepisa“ pa je na odborovo prošnjo blage volje prevzel sloveči strokovnjak gosp. profesor J. Jesenko. Da se vse zemljepisno gradivo najbolje ko je mogoče popolnoma in po domače razlaga, obsegala bode tudi ta knjiga več snopičev. Pervi bi obsegal popis peterih delov sveta; drugi popis Avstrije; tretji Slovenijo; četerti evropejske dežele; peti dežele drugih delov sveta. Tem snopičem bi se potem dodala etnografija, fizična geografija in popularna astronomija. Leta 1878 prišel bi 1. snopič na versto.

„Slovenskega Pisarja“ pa spisuje vse hvale vredni pisatelj „Spisovnika“, gosp. Andrej Praprotnik, učitelj v Ljubljani. Odboru je samo žal, da jako potrebno in občno zaželjene knjige pred letom 1877 udom izročiti ni mogoče.

Smešnice.

** Saj nisem tako zarobljen, in vendar nisem učitelju skoraj nobenkrat po njegovih mislih odgovoril. Enkrat me vpraša: Koliko je bogov? Jaz se dosti ne premislim, in mu rečem: Trije so! In menite da mu je bilo prav? Tepec! zavpije nad mano, in mi da eno za uho; pa vpraša sosedovega Tončka, kateri mu odgovori, da je en sam Bog. S tremi mu ni bilo zadosti, tedaj si mislim: Nu, tebe bo tudi klofnil. Pa, kako sem se čudil, ko ga je za ta odgovor še pohvalil.

Drugokrat me vpraša: Koliko je življev (elementov)? Jaz urno odgovorim: Zrak, voda, ogenj, in . . . , ali četrtega sem bil pozabil. Nu, hitro! pravi učitelj; ali meni le ne pade četerti v glavo. Saj stojiš na njem, pravi učitelj; ahá! si mislim, zdaj ga že imam, ter hitro odgovorim: Četerti življev je čevelj. — Tepec neumni, zarenči spet nad mano učitelj, pa me je zopet udaril, da sem zvezde videl.

Če imaš jabelko, mi enkrat govori, in ti ga imaš razdeliti tako, da tudi Tonček en kos dobi, koliko ga boš imel ti, in koliko on? — E kaj, pravim jaz, eno jabelko je še meni malo, njemu ne dam nič. — Pa če si prisiljen ga razdeliti? — Nu, tedaj dam njemu pecelj, in jaz obdržim jabelko.

Tako mi je vedno zamotana vprašanja dajal, in nikoli ni bil z mojimi odgovori zadovoljen. En samkrat sem mu po godu odgovoril. Vprašal me je bil, kako visok je bil babilonski turen? Djal sem, da ne vem. — Prav si odgovoril: Noben človek ne vé, kako visok je bil. Iz tega sem sodil, da je najpametniše, nič znati. Zato pa se tudi nisem hotel nič več učiti; saj na tem svetu imajo nevedneži največo srečo; pametni, učeni, modri možje pa morajo kruha stradati. Skoraj bi djal, da je imel tisti oče prav, kateri je svojemu sinu rekel: „Nič se ne uči! bolj boš neumen, večo srečo boš imel na tem svetu!“

** Zdravnik Menekrat dal se je od svojih ozdravljenih pacientov z naslovom „Jupiter“ nazivati. — Nekdaj piše kralju ovo pismo: „Jupiter Menekrat kralju Agezilaju pozdrav!“ — A kralj mu odpiše: „Agezilaj Menekratu pamet.“

** Kmetiški dečko je prinesel srako na terg. Gospod, ki je zeló jecljal, ga vpraša: Ali z-n-a-a sr-a-a-ka tu-u-d-i go-go-vo-riti? Bolje kot vi, sicer bi jej bil že davno zavil vrat, bil je odgovor.

** Mladi človek pripoveduje jokaje župniku, da je njegova ljubica skočila v vodo. „Iz ljubosumnosti?“ prašajo župnik. „Ne, iz Šiške,“ odgovori on.

** Herodot lib. II. poroča nam, da je imel Sapor, perzijski kralj ta naslov: „Kralj vseh drugih, sodeležnik zvezd, brat solca in mesca.“ Isto tako poroča Plinij.

Drobnosti.

Ludovik XIV. in Boileau. Boileau se ni mogel za ves svet nikomur laskati. Ludovik XIV. hotel se je nekdam o nepromenljivosti te njegove lepe lastnosti osvedočiti; zatorej mu predloži neko pesen, kojo je z velikim trudom zložil in se je njemu samemu dokaj dopala. Ko jo Boileau prečita, reče: „Sire, vidim, da Njih Veličanstvu ni nič nemogoče. — Hoteli ste napraviti slabo pesen in glejte! izverstvo se Vam je posrečilo.“

Senca in človek. (Dvogovor.) *Senca.* Kdo ti je tako neutrudljiv in marljiv spremljevalec, kakor sem ti jaz? Ali stopiš jeden korak, da bi ti ne bila na strani, ali se kreneš na kojoj stran, kjer bi jaz mirna ostala? Sigurno sem tvoj najzvestejši prijatelj!

Človek. Istina je to; tega sem se osvedočil pri mnogih prilikah. Ko sem šel iz doma v mesto ali iz mesta na dom po onej dolgočasnej in samotnej cesti, bila si mi na strani. Ko sem plezal po nevarnej visočini stermega pečevja, sledila si mi; ko sem skakal čez globoke brezdne in deroče vode, nisi me zapustila. Da, še celó ko sem pal razbojnikom v pesti, nisi od mene bežala, nego tako dolgo čakala, dokler sem se jaz uporabilvi ugoden trenotek v dir spustil. To je priznanja vredno! In zbog tega te čislam, moja dragica!

(Oblak se bliža solncu; senca postaja čim dalje tim bolj nevidljiva. Oblak solnce zakrije, in senca zgine.)

Človek. Prevaril sem se! Tudi ti si mi samo dotlej prijatelj, dokler mi solnce sreče sije. — Nič ni stanovitnega na svetu!

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Fari sta dobila: Št. Miklavž v Belaku č. g. Kometer Mart., fajmošter v Št. Rupertu blizo Celovca in faro na Visoki Bistrici ondotni gospod provizor Bauer Šim. Za provizorje gredó č. g. Rup Fr. iz Žabnice v Št. Rupert blizo Celovca; Šumah Bal. iz Št. Janža na mostiču v Št. Ožbalt v Gornjem Gradu in Wipfler Ig. iz Št. Mihelja blizo Wolfsberga v Št. Martin na Grobniškem polji. Novoposvečenec č. g. Ivanetič Fr. pride za kaplana v Št. Janž na mostiču; č. g. Wolf And. pa za kaplana v Št. Mihelj blizo Wolfsberga. Č. g. Thalhaimer se je odpovedal provizuri v Hörzendorfu in se poda na Dunajsko vseučilišče. — Umerl je dne 3. nov. č. g. Rieder Janez, fajmošter v Baldrams-dorfu. R. I. P.!

Celovška čitalnica napravi v sredo 24. t. m. v društvenih sobah malo veselico s petjem, godbo, deklamacijo in tombolo, h katerej se vsi tukajšnji in vnanji gg. udje — oziroma z družinami — odlično vabijo. Ob enem se naznanja, da je vsako sredo „tihi večer“ z znanstveno-zabavnim predavanjem in skupno zabavo. Obilne vdeležitve se nadeja

o d b o r.